

**SUWA GHU ƏHTLA EGHALAGHUDAH
KESIH GHA TULU NIOTTHI SNI ACT
GHOLJH**

GHAIYEH DUNELDTUH GHOGHÀ GHODIH

**NEDIDI YEDJGHJTLISIH
MANITOBA INDIGENOUS AND MUNICIPAL RELATIONS**

Ekughu 2017

[left intentionally blank]

Ditlis ghanai kodhedi dtanjhdheni:Nedjaq Manitoba k'eyagħa ghetzeħljiġ għu aħtla eghalaghudah snj

“Reconciliation” sni edekesghodedli għu aħtla eghalaghada għu asi elthi k'esiħ ghutohn għa yanisjhn lamasi għoljħ nisti bek'aunedtah ghudtthi dtandtu dene ba duwe naudeldtthed nisti eyi nadje għu dtahndtu eyed ghodtzjħn għaidehl dta ghultah kesjħi bekaunedtah ghilix kaghodei għeħl.

Respect Reconcilaiton sni dtatthei dene chu dene ghilei chu bahneldtu edekesdadedli għu tżetthjeh għunidhen għeħl etlekaunedtai għa bunidħed ni eyis. Respect sni yanisi dtandtu dtatthei dene ghuhdeħl nisti għeniddeħ għeħl tħbi beyadtiyeħ kaunedtah għu bedtchniyeħ chu dtandtu asi kenadeħ nisti tħbi ghutteh yudehnshahn yedtodadelah għu yekenadeh għa ba għoahn għa.

Engagement eyi reconciliation sni aħtla dtatthei dene chu etladuni dene chu yegħalaghena għa għolih eyi.

Understanding Reconciliation dtagħodta bekeghoni għa għilchu njh eyi yanisi dtandtu dtatthei dene ghudeħl nisti dughu u għodżżeen eyi għodtegħbeni għa għolih eyi ni dtattehi dene chu etladunih dene chu baneldtuh yenideni għa, yanatħeh ghogha dtagħhudja ghili eyi bek'aunedtai għeħl.

Action Reconciliation eyi begħawn yadti ghodeyedi bah għoahn għa ba senugħxundtei għa dughu u chu yanatħeh chu ghogħha aħtla eghalaghadah għeni, dtatthei dene chu etladuni dene chu elgħeħl.

Reconciliation beghħaqn ghodih għai

Indigenous chu Municipal Relations sni dughu didi behl għu nah sħejn għajnej keddla deh dtah ghudja nisti għaq għodih għai nedja Manitoba k'eyagħa dtandtu ba tħlu ghedtthi. Didi report għolih taħbi dżidu yadtki nihlyas, Yanisi dtahndtu ghoduhldtħedi chu yanatħeh ghoba dta ghoneh għa si chu ekosih għok' aunedtai għeħl eyi għeħl tħbi dtatthei dene chu bedtzi kuwe dahghola dahljħ si chu guu k'eesiħn dtahndtu behl għinidħen għu asi għolei għaqn behl tħbi asi ghogħħahn dayadtih għas-sħaqqa, elgħeħl aħtla eghalaghedah għah sni għok' esih.

Ehltzetedi dta ahtla beghalagheda, government nedidi ghohltzi ghidta seholehs:

- 1. Dta ghodtzj Dene ghidtlj ghogha yadtih-** Manitoba ghohltzi kenadehs dtandti dta dta tthei dene chu etladuni dene chu etleldteh ghilei Manitoba keyagha, dtandtu dadeghelnai chu dtandtu benene keyagha edekedahlni ghu asi kenadei chu dtandtu tzamba gholih ghili tthi ghohltzi kenadei chu kughudtei ghotlai. Eltzendatzedi ghidta dta ghidene ghodtzighini ghidta dene bedtzegħedi ghili ghogha dayalti nedidi għotleħ għas;
- a.** Sekuwi chu begħaqħole Chu bekeghoni kesj bughedi ghä- Manitoba keyagħa dtatthei dene għoahneldtei sekwi begħaq naldtzj bekedaghonis. Nedidi uħlta ghade asi dene dene ghaj kagħohldei chu benene ghodchasj edjlyha għu għauneltehn għa naldtzjħ nesi chu ghoda bedtchahniyeh ghedjha dtadzen dadedthen kolyaq landteh ghilex eyi kuna uđeldtthed ghoddah. Manitoba keyagħa sekwi chu begħaqħħole Chu bedtzendi għa senugħundtei keda uħġi sekwi naltzi għa dtatthei dene bedtzjħi.
- b.** Eya dene kei ghodtcha ghobazjh- yanisi asi dene kagħohldei ghidta Chu sekwi għauneltegħni għa sekwi naltżjħ għu ghadauneltah ini Chu ghoda dtandtu sekwi begħaqħħole sekwi ghadauneltegħen għa nisi naunighilai ghidta ghudja. Manitoba eyi kolyai ghidta sekwi chu begħaqħħole Chu, dene ghaj daliex chu sekwi ghaze Chu bedtzendadi dta suwau dadegħeħlha għa programs ba għiegħ. Manitoba sekwi Chu ahnethi Chu kontuwe għeħl daniyai tħi bedtzendi għa senugħuhei għa, eyi għeħl tħi dtatthei dene bekaunedtah għa benaghuni ghilei dtħa ghoteġhe el-thi bedtzendi għa, sekwi dta asi ghodeltzi għa suwa landteh ghilex sih kundti dahljih Chu tħi adtzedi sħi.
- c. Ehlti asi għotlei għa senugħu ndtei għa tħi ghodtzendi għa-** Dene dadjlai kuwe dtatthei dene Chu tanitzeni teħna Chu għoħneldtei bedadjlai k'odjas eyi dtandtu duwe bedtzen nadaudelldtthed nji eyi ghoddah kodjai eyis. Sekwi danedħili dtu naltżjħ nisi dta ghodtzi qħudegħeldtthed għadgħaj eyi għa es. Manitoba eyi ghobazj eħħalagħenas dtah dene duwe bedtzen nadudelldtthed nji. Chu sekwi għauneltegħni ghodtzj ahudegħeldtthed sih Chu betthikwi daaljih Chu qħaqqa għeħl għogħaq ħażżeq. Asi dene kundtih għaq għadauneltal yehi ghogħaq jaħalli għad-dan. Nuhdtżjħ editlis dta beghadeh asi għoħtnej legislation sni eyi beghade għoteġhe nedtjih għa eħtlugħeħlyeh għas-siġġ. Dta el-thi bedtzendi għa suwa landteh ghilex sih njsi chu be għaqħħole Chu għoħġi għidha.

Didi dta ghogha yadtih enaldhen ghodtzen nihduwe lonedi ghile. Gotegehe nidthen ghu dtatthei dene chu benadtthe dta nadehlyai daalj chu dta benene ghuhlih daalj chu detthiye behl ghogħaq yailtiħ dtaahtla seghilye għai eyis. Did legislation sni editlis għa yailti eyi bedtthe ġħidtu didi begħalaghed għadja niqħ aħtlo beke nadtzede għas dtandtu begħalaghedau għu bek'etzidehl għa sni editlis għoljha bededih ghilek dekul. Manitoba dta yedtzen dadni għai dadi eyi chu did għotegħe eltthi ghiltzi għasj dadi sħiħ nedidi ghobazj:

- a. Sekwi chu begħahgħoleh chu dtandtu ghuzugħu behl eghalagheda għa si-Yanisi sewi għauneltegħn għa sni għu asi dtzen nagħad il-nagħoljha njiġi jlej jni eyi ġhotegħe eħl iż-żejt bejn tħalli u tħalli. Chu bedtchan i-ġew chudha bedtzen daghħultah għu

dtandtu asi bah eltthi danidhen nisi chu ahndtedi begħaq ghulchuwi għunidhen nisi dta ghodtih nikiel eyi kodjqs. Sekwi deghade benu ghodtih ekosj nāgħidei. Nanj sekwi ekosj bestogħolqas, betthikwi eyi ghodta dadajhs yekedathli ġħodah. Manitoba k'eyagħha eyi kuna u del tħethed nisi ghodtah eyi sekwi begħaqgħolek daalj behl ghogħayad tħalli għili ghokaghod hed għas sekwi kodja nisi ghoka u nedtai għeħl.

Manitoba ghokaneltahs dtatthei dene dtzekwi chu beyaze chu ghotege bughedi ghai duwe bedtzen naudehlthi ghodtcha. Ghultzi gha nidtthen sjh dtatthei dene dtzekwi chu dtehkaze chu duwe bedtzen naudehlthi ghodtcha yadtih ghedtahl ghobazjh, eyi ghehl tthi tzekwi chu dtehkaze chu daghuleh naughodtjh ghadjai (MMIWG) ghogha yadtih ghedtahli tthi ghotege bekanihtah ghas.

- b. Dtatthei dene beyadtiyeh chu bedtchaniyeh chu dtandtu benene keyagħa asi bekaunudta għunidhen sih chu nailchu għa sih ghobazi-** Nedjaq Manitoba keyagħha dtatthei dene beyatiyeh chu bedtchaniyeh chu dtandtu asi ghokauneltah daaljha njsi chu eyi nailchu għu yek'elnejha kagħoldeh dtandtu kuyjalisi dtah. Dtandtu duwe bedtzen nadudeldtthed njsi chu sekwi għauneltegħn kuwe nadtzjhix jndek njsi chu ghodtah dtandti dene dahljha nisi kodadilya ghileħ nisti eyi ghodtah, eyi bekenji dene tħi ghadauneltaq għileħ eyi tħi aħħi bedtah dte. Eyi bekaniltah nuhniż dene godhe beyadtiye chu bedtchaniye chu yanisi dtandtu asi ke'nadtzede nisti daalih chu tħi kodadehlyha deza dta ghodtzi dene daalih kodadelyai dta eyed ghodtzih dtadtx kolya għannejha njiż għoq. Didi dtandtu duwe dene dtzen nadasseh l-koddekk nisti eyi naunelye kesj kaghodħed għa de dtadtx nadtzidttidha kesj dene beyadtiye chu bedtchaniye chu dtandtu asi kenadadeh nisti chu nailchu deżże qedha nadtzed lanadeh għas.
 - c. Ghuzuġħu ahtla eghena għa de eyi għenji dene ghadauneltaq dezas –** dtatthei dene ghilei asi dene daaljha dtatthei dene għenidighi dezas dtandtu as i ghokadanelta għu begħoniye għu bedtchaniye għu beyatiye dalih chu ghogħaq ahtla suwau eghalagheda għa deh yanathe ghogħeah lesi. Manitoba yenidenihs eyi kugħudja dezja dttatthei dene dtandtu ghudehl għu begħoniye daalih chu bedtchaniyeh daaljha chu tħi behl dene għauneltegħn dezas dtakelosih dene għauneltegħn sih eyed.
 - d. Ahtla suwau etlekaunedtai ghobazi għotle għa si-** ahtla suwau etlekaunedtah għa de, dtatthei dene chu benene ke nadadei chu bekughe dagħolaj chu tegħna

chu tanjdtzeni chu detthiye bekaunetah ghu detthiyeh bughudih ghokesj bekaunetah ghu behl bedtchaniye chu beyadtiye chu dtandtu asi ghokadanehtah daaljh nisi chu ghehl beba yadtih gholjh dta seghulyai dta adezas. Manitoba nihdhen ghu didi dta ghogha yadtih gha programs chu services ghotle gha de dtandtu besedjhen nisi eyi naunelya ghu qhndtedi Manitoba beba naghohdljh adezas. Eyi ahndtedi naghodtle gha desi, ghokesghodedlih ghu detthiyeh dene bekaunetah ghu yo ghodtzade nadtzelyau asi ghotleh kesih bekaunetai ghai eyi ghilehs, dedtthiye nughughundih gha si.

- e. **Ghokaunetah dezas ahtla suwau etlehl asi ghotle gha de dtatthei dene dta behl tzamba nadahlya nisi chu dtatthei dene eyi tthe nedja nih ke' budehlah nisi eyi ghodtah dta bedtzen ghultah gha nisi tthi bekaunetah adesq; eyi benene keyagha-** Manitoba gholtzi dezas dene dta benene ghoai ghaj behl yadtih gha de dtandtu asi ghodehltzj lesi benene k'eyagha ghaj naneghodei ghehl Manitoba asi gholtzi nidhj de ghotege għogħaq yaghintih dezas. Tzamba naalya nisi chu dtatthei dene dta bedtzen għu lta nisi chu tthi bughundih għa deh, eyi ghogha yaghintih dezq dtagħolye għunidhen sih ghajnejha.
f. **Niħi ghok'e asi għalagħeda għa de eyi ghobazj-** Eltthi ghokesj; asi ghotle għa de dtatthei dene elthi dta bedtzen ghultai k'odjai għeħl tħi sughħlyha dezas, Manitoba ghok'a neltahs dtattheidene niħi ghedjha dadegħelnah għa duwi, eyi ghodtah nih għokezih ahtla eghalagħeda senugħundtei għas dta nih għokezih eghħadla għena daalih dene behl dtżetah eyi għo għa.
3. **Yanathe ghobazj nayidtjh-** Nedidi 2017 għa dta naudeldtthed ghogħaq editlis ghiljħ, eyi bedta kane bunidhi ghokesj bughedih għu dtandtu ghodeldtthehl sih bughedi għa ahtla segholye għa si begħelni. Manitoba gholtzi ghok' enade għas dta bedtlu dtatthei dene behl asi għoljħ ghili dta tħi seghħelya lesi chu dta bekk' eni tħi għoljha. Eyi editlis għotle desi elthi Truth and Reconciliation Commission għoljħ sni jnji neja Canada k'eyagħha eyi bekaunetai għeħl tħi dtandtu seghħħlye sni nisi chu eyi għeħl tħi United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples (UNDRIP) sni jnji chu dtadadie għu editlis ghixx qiegħi nisi eyi dedtthiye bekaunetai għeħl seghħolye għai eyis didi, detthiye dene nedja Canada k'eyagħha yekaneħħ taħbi għa, dtak'elosi.